

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ,
КРАЄЗНАВСТВА ТА ЕКСКУРСІЙ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної
ради Миколаївського обласного Центру
туризму, краєзнавства та екскурсій
учнівської молоді від 30 травня 2019 року

Голова НМР

Т. АНДРІЙЧУК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і науки
Миколаївської облдержадміністрації

08-08 2019 № 429

Навчальна програма гуртка
туристсько-краєзнавчого напрямку
«Козачата-мандрівники»

1 рік навчання

Укладач:

Гром Михайло Володимирович, керівник гуртка “Козачата-мандрівки ”
Миколаївського обласного Центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської
молоді. (Затверджено Вченою радою МОШПО від 22.08.14, протокол № 3)

Програма гуртка “ Козачата-манрівники” розрахована на роботу гуртків
даного напрямку у позашкільних закладах освіти. Адресована керівникам
краєзнавчих гуртків.

Рецензенти:

Риженков А.В., заступник директора з методичної роботи Миколаївського
обласного Центр туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді

Пояснювальна записка

Створена програма початкового рівня має мету систематизувати та інтегрувати заняття мистецтвознавчого краєзнавства, туризму, образотворчого мистецтва.

Програма містить в собі вимоги, тематика і етапи роботи мистецтвознавчого краєзнавства, туризму, образотворчого мистецтва. Не може окремо існувати письмо від малюнку, всі писемні елементи прийшли від малюнку – лінія, точка, коло, трикутник, прямокутник інші техніки засобу вираження присутні в будь якому алфавіті, письмовій грамоті всіх народів і націй. Отже малюнок є не тільки основою всіх видів образотворчого мистецтва, а й основою багатьох дисциплін, які вивчають в усіх навчальних закладах.

Заняття в гуртку проводяться у вигляді уявної подорожі, гри.

Щоб активізувати заняття тематично оформлюється аудиторія, підбирається музичний супровід.

Перед виконанням основної частини уроку, діти обов'язково виконують вправи які розвивають кисть руки (права або ліва), тренують техніку графіки. Керівник здійснює правильну постановку руки дитини, виконує корекцію при виконанні вправ. Вихованці на кожному занятті виконують наступні вправи поступово ускладнюючи їх.

Перші три заняття:

- 1) вертикальні лінії;
- 2) горизонтальні лінії;
- 3) косі лінії;
- 4) хвилясті та ламані лінії.

Замальовка геометричних фігур:

- 5) трикутник;
- 6) прямокутник;
- 7) коло;
- 8) овал.

Виконуючи вправи (5,6,7,8) керівник порівнює схожість геометричних фігур на:

овал – огірок, диня.

прямокутник – вікно, двері.

коло – м'яч, кулька, яблуко.

трикутник – дах, гора.

Таким чином діти швидко запам'ятовують назву геометричних фігур і з задоволенням їх малюють. При виконанні вправ керівник звертає увагу дітей на те, що вправи які виконують діти є елементами і навіть буквами алфавіту, тобто зображення друкованих букв. Якщо взяти вправу зображення кола, то ми бачимо що коло схоже і є буквою «О», додаючи до інших вправ елементи графіки можна легко навчити дітей написанню всього алфавіту(до вправи трикутник – А, буква «З» складається з двох напівкругів) і так далі. Таким чином після проведення 16 уроків, коли діти добре виконують вправи можна сміливо приступати до вивчення і написання алфавіту, цифр.

При цьому керівник демонструє репродукції з зображенням овочів, фруктів, предметів з початковою буквою або цифрою. «А»–автомобіль, «Б»– будинок, «1»–одне яблуко, «2»–два яблука і т.п. На протязі навчального року діти вивчають весь алфавіт і цифри. Запропонована програма пронизана ігровими методами викладання занять, подорожами в різні пори року, відвідуванням майстерні художника, майстра гончарної справи, спортивного закладу, гімназії. Діти познайомляться з правилами дорожнього руху, пожежної безпеки. Програма містить в собі пізнавальне, естетичне виховання. На заняттях діти мають змогу глибше дізнатись про тварин, птахів, навколишнє середовище, побувати в ляльковому театрі, планетарії.

Велике значення в розвитку дитини мають уроки ліплення, на яких діти розвивають відчуття об'єму, мають змогу доторкнутись, погладити поверхню скульптурного зображення, відчутти пластику як візуально, так і методом дотику, розвинути сенсорну чутливість, розпізнати фактуру матеріалу: гладенька поверхня, шорховість, ямки, горбочки, руками відчутти пластику, особливо при ліпленні коней, лебедів, жирафа, фантастичних та екзотичних створінь.

Вивчаючи малюнок і живопис особливо звернути увагу дітей на зображення пори року, стану природи (весна, літо, осінь, зима, ранок, день, вечір, ніч, дощ, сніг, хмарно, ясно, тепло, холодно). Варто дитині один раз зобразити явище в природі і це запам'ятовується на все життя. Дитина ніколи не переплутуватиме в яку пору року йде дощ і сніг, коли світять місяць і зорі, коли з'являються перші квіти в лісі. В процесі навчання за складеною програмою діти знайомляться з краєзнавством, туризмом, вивчаючи інтер'єр української хати, садибу, туристське спорядження, компас, намет, карабін. На уроці аплікації дітей знайомлять з символікою України, врізуючи та наклеюючи з кольорового паперу прапор України та герб. При вивченні орнаменту дітей залучають до вивчення туристського компасу (геометричний орнамент) який в площинному зображенні складається з круга, двох трикутників. На мій погляд це дуже просто і доступно для дітей 5–7 річного віку. Для закріплення знань з туризму дітям пропонується техніка витинанка, проста композиція (намет, гори, дерева).

Розпис представлено в програмі не тільки як вираження техніки декоративно–ужиткового мистецтва, а і як краєзнавства. Техніку паперової пластики слід поєднати з правилами дорожнього руху. Тут в об'ємі виконується світлофор, навчити дітей правилам переходу дороги за ознаками кольору. Виготовити фігуру тварини зебра, порівняти колір тварини з місцем позначення переходу дороги, діти швидко запам'ятовують назву переходу і тварину.

Програма розрахована на 5–7 літній вік дітей. У навчальному році відводиться 72 години образотворчого мистецтва. Тривалість академічної години 30–35 хвилин, з тижневим навантаженням 2 академічні години по 30–35 хвилин. В навчальному процесі керівник може корегувати та змінювати послідовність уроків, тем.

Початковий рівень
Навчально-тематичний план

№	Назва теми	Кількість годин			
		Всього	у тому числі		
			теоретичних	практичних	
				У приміщенні	На місцевості
1	Вступна бесіда про образотворче мистецтво.	1	1		
2	Малюнок. Що таке малюнок. Малюнок в пейзажі. Малюнок інтер'єру та екстер'єру.	7	1	6	
3	Живопис. Пейзаж. Натюрморт. Техніка живопису. Сільський пейзаж.	7	1	6	
4	Корольознавство. Три основних кольори. Холодні, теплі кольори. Кольоровий спектр. Творення кольору. Розтяжка кольору.	6	1	5	
5	Ліплення з пластиліну. Ліплення фігури тварин. Ліплення з моноліту. Ліплення фігури людини.	8	1	7	
6	Композиція в геометричних фігурах. Композиція в інтер'єрі, екстер'єрі	4	1	3	
7	Декоративний розпис. Оздоблення предметів побуту. Петріківський розпис.	5	1	4	
8	Паперова пластика. Виготовлення предметів побуту. Малі форми архітектури. Геометричні фігури.	6	1	5	
9	Аплікація. Симетрія в аплікації. Аплікація: рослинний мотив, тваринний мотив.	7	1	6	

10	Монотипія. Техніка виконання монотипії. Виконання казкових композицій.	3	1	2	
11	Орнамент. Геометричний орнамент, рослинний орнамент.	3		2	
12	Витинанка. Техніка виконання витинанки. Виготовлення композицій.	3	1	2	
13	Бутафорія. Техніка виконання бутафорії. Виготовлення овочів, фруктів.	2	1	1	
14	Екскурсійна робота.	11			11
15	Всього	72	13	48	11

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступна бесіда про образотворче мистецтво.

2. Малюнок – 7 годин.

Розповідь про малюнок. Історія виникнення малюнку. Перші малюнки, наскальне зображення. Малюнок – основа всіх видів образотворчого мистецтва. Розгляд репродукцій творів українських та зарубіжних художників.

Практично.

Фігура людини (побудова основних частин тіла, пропорції фігури людини).

Замальовка геометричних тіл: куля, піраміда, циліндр. Розробка композиції натюрморту, прості предмети побуту (горщик, ваза, овочі, фрукти). Штрих в малюнку, тінь, світло, лоск, падаюча тінь.

Малюнок інтер'єру української хати (проста композиція куточка оселі).

3. Живопис – 7 годин.

Розгляд репродукції пейзажного живопису українських та зарубіжних художників. Визначення техніки живопису (станковий, декоративний, художня мініатюра).

Розповідь про фарби (акварель, гуаш, олійні фарби). Пензлі, різновидність та матеріали з яких виготовляють пензлі.

Практично.

Техніка виконання живопису акварельними фарбами. Прості пейзажні композиції (замальовка пензлями без олівця).

Гуашевий живопис, практичні роботи (овочі, фрукти, предмети побуту).

Зображення пейзажу рідного краю (не складні замальовки пензлем двору: хатина, дерева, криниця, паркан).

4. Кольорознавство – 6 годин.

Вивчення трьох основних кольорів. Кольоровий спектр. Холодні та теплі кольори.

Практично.

Розтяжка кольору. Кольори світлофору. Творення кольору.

5. Ліплення з пластиліну – 8 годин.

Техніка ліплення. Ліплення з окремих частин. Ліплення з моноліту.

Практично.

Виготовлення фігури людини з пластиліну. Створення простих композицій. Виготовлення фігурок комах, тварин, квітів, листя, дерев.

6. Композиція – 4 години.

Композиція – визначення композиції.

Практично.

Створення композицій з геометричних тіл (замальовка ескізів).

Розробка композицій пейзажу, інтер'єру, екстер'єру (замальовка ескізів).

7. Декоративний розпис – 5 годин.

Відомі декоративні розписи: народний, Петриківський розпис, Хохламський розпис. Техніка Петриківського розпису.

Практично.

Оздоблення предметів побуту розписом.

8. Паперова пластика – 6 годин.

Техніка виконання. Види паперової пластики (об'ємна, плоска)

Практично.

Виготовлення предметів побуту з паперу, їх оздоблення.

Виготовлення світлофору, геометричних тіл, вітрильника.

9. Аплікація – 7 годин.

Техніка виконання аплікацій. Види аплікацій.

Практично.

Розробка та виготовлення композицій української символіки: прапор, герб, калина, верба.

Аплікація з фігурами тварин, птахів, людини.

10. Монотипія – 3 години.

Техніка виконання монотипії.

Практично.

Розробка композицій на казкову тему. Поєднання техніки монотипії з технікою аплікації та паперової пластики.

11. Орнамент – 2 години.

Визначення орнаменту. Техніка виконання геометричного орнаменту.
Орнамент рідного краю.

Практично.

Виконання орнаменту з геометричних фігур. Рослинний орнамент, створення композиції рослинного орнаменту (калина, барвінок, верба).

12. Витинанка – 3 години.

Техніка виконання витинанки. Різновиди витинанки.

Практично.

Розробка композиції витинанки на тему : «Літаючі квіти» (метелики).
Створення композиції використовуючи рослинний та тваринний мотиви.

13. Бутафорія – 2 години.

Техніка бутафорії з паперу.

Техніка бутафорії з поролону.

Змішана техніка бутафорії.

Практично.

Виготовлення овочів, фруктів, квітів, комах.

14. Екскурсійна робота – 11 годин.

Проведення екскурсій (відвідання музеїв, картинних галерей тощо).
Знайомство з творами народних митців та професіональних художників рідного краю.

** подорожі проводяться в зручній для викладача та вихованців час*

Вивчивши курс програми «Козачата-мандрівники» **вихованці повинні знати:**

- ✓ що таке: олівець, ручка, пензлик, палітра, фарби;
- ✓ що таке малюнок;
- ✓ що таке живопис;

- ✓ що таке скульптура;
- ✓ три основних кольори;
- ✓ теплі та холодні кольори;
- ✓ кольоровий спектр;
- ✓ прямі, хвилясті та ламані лінії;
- ✓ трикутник;
- ✓ прямокутник;
- ✓ коло;
- ✓ круг;
- ✓ овал;
- ✓ символіку України;
- ✓ що таке світлофор, «зебра»;
- ✓ що таке намет, компас;

Вихованці повинні вміти:

- ✓ правильно сидіти за партою;
- ✓ правильно тримати олівець, ручку, пензлик;
- ✓ правильно користуватися пензликом та фарбами;
- ✓ зображати горизонтальні, вертикальні, хвилясті та ламані лінії;
- ✓ зображати геометричні фігури;
- ✓ розробляти композиції згідно теми заняття;
- ✓ користуватися фарбами;
- ✓ творити кольори;
- ✓ писати друковані букви та цифри;
- ✓ будувати фігури тварин, птахів та комах;
- ✓ ліпити фігурки тварин, птахів та комах;
- ✓ виконувати не складні роботи паперової пластики.

Використана література

1. А. Барц «Рисунок в средней худ.школе» - 1963р -296 стор.

2. Е.В.Белкіна. «Образотворче мистецтво» - 2004р. – 232 стор.
3. О. М. Сафронова. «Буквар дубочок» - 1997р. – 127 стор.
4. Кузін В.С. «Наброски и зарисовки» - 1981р. – 160 стор.
5. Н.П. Костерін «Учебное рисование» - 1984. - 240стор.
6. М. Антипова «Школа малювання» - 2011.р – 144стор.
7. М.С. Демчишин. « Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу» -2006-07 рік. 768-стор.
8. А.В. Шевчук «Дети и народное творчество» 1985р. – 127- стор.
9. М.Г. Манізер «Школа изобразительного искусства 1968 р.-175 стор.
- 10.Б.П. Осмачкін «Сувениры своими руками» 1987р. – 62 стор.